

Van: bestuur KVAN/BRAIN

Aan: alle archiefinstellingen die zijn aangewezen als gemeentelijke archiefbewaarplaats

Dd.: 8 februari 2018

Betreft: advies beperken openbaarheid gezinskaarten

Introductie

De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) werd pas na de Archiefwet van kracht. Dat betekent dat bij alle archiefdiensten bestanden berusten die openbaar zijn gemaakt voordat de Wbp in werking trad. Bij de overbrenging is dan ook geen rekening gehouden met beperkingen die nodig zijn ingevolge de Wbp. Ook achteraf zijn die beperkingen niet altijd gesteld. Dat geldt in ieder geval voor de gezinskaarten. Het Waterlands Archief heeft KVAN/BRAIN om advies gevraagd hoe om te gaan met de openbaarheid daarvan, omdat zij recentelijk te maken kregen met een klacht hierover.

Gezinskaarten en de privacywetgeving

Gezinskaarten maken deel uit van de bevolkingsadministratie. Ze zijn gebruikt in de periode 1921-1940, tot de introductie van de persoonskaart. De kaarten bevatten onder andere gegevens over godsdienstige gezindte. Dit zijn bijzondere persoonsgegevens, waarvoor extra strenge regels gelden ingevolge de Wbp en straks (na 25 mei 2018) de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Wij verwijzen in dit verband naar de [Juridische Wegwijzer Archieven en Musea Online](#), p. 43-44. Archiefinstellingen stellen gezinskaarten tot dusver gewoon ter beschikking. De Autoriteit Persoonsgegevens concludeerde bij de afhandeling van bovengenoemde klacht dat gezinskaarten *niet* beschikbaar mogen worden gesteld wanneer deze kaarten bijzondere persoonsgegevens bevatten van nog levende personen.

Het is praktisch niet of nauwelijks mogelijk om uit te zoeken welke gezinskaarten gegevens bevatten van nog levende personen. Artikel 2 lid 2 sub d van de Archiefwet is hier zodoende van toepassing:

[Het verbod persoonsgegevens te verwerken, bedoeld in artikel 16 van de Wet bescherming persoonsgegevens, geldt niet voor verwerkingen die verband houden met:](#)

[d. het beheer van archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten, met uitzondering van het ter raadpleging of gebruik beschikbaar stellen van zodanige archiefbescheiden.](#)

Alleen als wordt voldaan aan de uitzonderingsgronden van [artikel 23 Wbp](#), kan een archiefinstelling in bijzondere gevallen gezinskaarten ter beschikking stellen.

Advies

KVAN/BRAIN adviseert instellingen die een gemeentelijke archiefbewaarplaats beheren om **de gezinskaarten z.s.m. offline te halen** en te stoppen met beschikbaarstelling op de studiezaal. Met het oog hierop is het wenselijk alsnog een **beperking aan de openbaarheid stellen** vanwege de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 15, tweede lid Archiefwet). Het stellen van een formele beperking geeft helderheid over de kaders waarbinnen uitzonderingen op de beperking kunnen worden gemaakt en beschermt de belangen van onderzoekers doordat er beroep en bezwaar mogelijk is tegen een afwijzing van een verzoek om raadpleging. De openbaarheidsbeperking zal moeten vermelden dat raadpleging en gebruik van de gezinskaarten alleen mogelijk is als aan de voorwaarden van artikel 23, tweede lid, Wbp is voldaan. De geschikte formulering daarvoor is te vinden op <http://www.gahetna.nl/vraagbaak/onderzoeksgids/inzage-beperkt-openbaar-archief>, zie onder de kop 'B-beperking'.

Omdat het hier zal moeten gaan om een uitzonderlijk lange openbaarheidsbeperking (110 jaar is een veilige termijn gezien de gestegen levensverwachting), dient deze goed gemotiveerd te worden, onder verwijzing naar artikel 16 Wbp en artikel 2 Archiefwet. Ook dient verwezen te worden naar de uitzonderingen die mogelijk zijn op grond van artikel 23 Wbp.

Bovendien moeten, omdat het hier gaat om bescheiden ouder dan 75 jaar, de colleges van Gedeputeerde Staten hierover beslissen conform artikel 15, vierde lid van de Archiefwet. KVAN/BRAIN reikt hiervoor op zeer korte termijn modelbrieven en modelbesluiten aan.

Overige implicaties

Er is reden om te veronderstellen dat er meer categorieën archiefbescheiden zijn waarin standaard bijzondere persoonsgegevens voorkomen van nog levende personen en die daarom (nog) niet openbaar zouden mogen zijn maar dat wel zijn. KVAN/BRAIN start in januari 2018 een risico-analyse bij drie voorbeeldinstellingen. Die moet onder andere aan het licht brengen welke algemene

categorieën archiefbescheiden wellicht net als de gezinskaarten alsnog in openbaarheid beperkt zouden moeten worden.